

Verksamhetsplan 2023

Fas: Verksamhetsplan 2023 **Rapportperiod:** 1.1.2023 **Organisation:** Äldreomsorgsnämnden

Verksamhetsområde och verksamhetsidé

Äldreomsorgen i Mariehamns stad erbjuder trygg och kvalitativ omsorg inom två inriktningar:

1. Förebyggande och hemservice för hemmaboende

Målet är att stödja den äldre i det dagliga livet och den personliga omsorgen för att ge den äldre verktyg för ett så självständigt liv som möjligt. Genom att erbjuda hälsofrämjande och meningsfulla aktiviteter samt kunskap om välfärdsteknik motverkas social isolering och psykisk ohälsa.

2. Serviceboende på effektiverat boende eller institutionsboende

Utifrån en individuell bedömning och gällande lagstiftning beviljas boendeplats på en korttidsavdelning, effektiverat serviceboende eller institution. Med hjälp av korttidsplatser stödjer äldreomsorgen även närståendevårdare som på detta sätt får avlastning och rekreation. Servicen ska tillhandahålla kvalitativ vård och omsorg på rätt nivå, men även meningsfulla aktiviteter och trivsel i en hemliknande miljö.

Omvärldsanalys

Vision 2023–27

Äldreomsorgsplan 2023–27 är klar och lägger därmed grunden till det nya verksamhetsåret. De flesta av förra årets utmaningar är på god väg mot en lösning medan andra finns kvar att arbeta med.

Äldreomsorgens värdegrund ger de grundläggande principerna för en god omsorg. Staden erbjuder

- trygg vård och omsorg på rätt nivå
- ett värdigt bemötande med respekt för individens självbestämmanderätt och värderingar
- aktiverande och rehabiliterande synsätt med fokusering på individens förmåga och resurser
- att resurser för närstående och tredje sektor tas tillvara och stödjas
- ett aktivt utvecklingsarbete utifrån möjligheterna inom den tekniska utvecklingen gällande välfärdsteknik

Viktiga fokusområden 2023:

Koncept 1: Förverkligande av demenscenter

Staden har 140 egna boendeplatser inom äldreomsorgen, varav endast 32 är demensplatser. Staden hyr för närvarande 21 platser i andra kommuner och hos tredje sektor. 27 personer står i kö till ESB och institution. Med anledning av stadens egna akuta stora behov inom äldreomsorgen föreslås att ett demenscenter förverkligas under perioden 2023–25, genom att:

- Äldreomsorgsnämnden utarbetar en plan för äldreomsorgens verksamheter och dess olika ytbehov
- I februari 2023 framläggs alternativ för förverkligandet inför fullmäktige för beslut
- Följande alternativ eller kombinationer av dessa finns:

1. Eget demensboende enligt kommitténs förslag
2. Staden köper platser av en privat leverantör som äger hela konceptet, dvs. bygger och bemannar

3. En kombination av ovanstående

Koncept 2: Stöd till närståendevårdare

Staden erbjuder stöd till dem som vårdar sin närmaste i hemmet. Som närståendevårdare är man berättigad till ekonomiskt stöd, personligt stöd och avlastning.

Äldreomsorgen erbjuder utbildningar bland annat i ergonomi och demens och ordnar anhörigträffar med olika teman. När användning av välfärdsteknik blir allt vanligare är det av yttersta vikt att engagera och utbilda närståendevårdare i implementeringsfasen av ny teknik.

Närståendevårdare kan ofta uppleva en sämre hälsa och därmed lägre livskvalitet. Rollen som närståendevårdare innebär ofta en psykisk och fysisk ansträngning. Närståendevårdare som vårdar en minnessjuk anhörig kan känna en stor sorg när demenssjukdomen gör det svårt att dela minnen som de erfarit tillsammans under en relation.

Nedan följer de viktigaste stödåtgärderna i äldreomsorgens arbete med närståendevårdare:

a. *Ombyggnation och modernisering av Trobergshemmets lokaler:* Äldreomsorgen behöver effektivisera lokalanvändningen för att lokalerna ska bli ändamålsenliga. Johannahemmet har stora ytor som inte går att använda men som ekonomiskt belastar äldreomsorgen med höga hyresavgifter. Äldreomsorgen planerar att flytta ut hemservicedelen till Trobergshemmet. Samtidigt skulle hela hemmaboendeservicen inklusive Drop-in, dagverksamheten, servicehandledaren och hemservice flytta till samma adress inom Trobergshemmet, för att bilda en välkomnande helhet för stadens seniorer och närståendevårdare. Dagverksamhet Klippan kan således få större lokaler vilket innebär att staden kan erbjuda mer avlastning för närståendevårdare. Allt detta är möjligt om äldreomsorgen tar över de kommersiella lokalerna på Norragatan. Denna sammanslagning av hela hemmaboendeservicen kan ge goda effekter bland annat i form av minskat behov av vikarier, möjliggöra samarbete med kollegor och minska äldreomsorgens hyreskostnader. I Seniorpunktens lokaler skulle äldreomsorgens servicehandledare kunna välkomna nya närståendevårdare för att ge information och utbildning. Närvårdare med specialistkompetens i demens kan ha regelbundna anhörigmöten och erbjuda utbildning i demenssjukdomar. De integrerade lokalerna ger möjlighet för närståendevårdare att få ett socialt sammanhang och nya vänner.

Trobergshemmet byggdes och renoverades för ca 10 år sedan för att motsvara dåvarande behov. Idag har äldreomsorgen en annan situation med ett klientel med mer omfattande vårdbehov. Genom åren har Covid-19-pandemin satt sin prägel i omvårdnaden i form av mycket omfattande hygienrutiner, återkommande begränsningar i sociala sammanhang och daglig användning av skyddsmaterial. Äldreomsorgen kan inte längre organisera stora tillställningar för ett stort antal klienter i ett enda begränsat utrymme utan aktiviteterna sprids till avdelningarna och festligheterna ordnas i klientens närmiljö, oftast i matsal på en avdelning. Seniorpunkten och Klippans dagverksamhet kommer att fortsätta arbetet i små grupper, för att säkerställa kontinuiteten för aktiviteterna samt för att förebygga smittspridning i en eventuell spridningsfas.

Utöver detta har Trobergshemmet gott om döda ytor som inte går att använda för klientarbete men som enkelt kan byggas om till nödvändiga kansliutrymmen och möteslokaler. På detta sätt kan äldreomsorgen skapa ett helhetskoncept där cheferna finns nära sin personal. Samtidigt får de en bättre arbetsmiljö och möjlighet till enskilda samtal.

Med enkla ingrepp kan äldreomsorgen bygga om lokalerna så att alla verksamheterna i Trobergshemmet ryms i samma byggnader. Enligt fastighetsavdelningens prognostiserad beräkning skulle ombyggnationen betyda en höjning i internhyran.

Prognostiserad kostnad ca 1400 euro/mån.

b. Renovering av St. Göranshemmet

Det råder en stor brist på korttidsplatser. För att kunna arbeta förebyggande, med långsiktiga effekter behöver närståendevårdarna hjälp i form av avlastning. Även klienter som är medicinskt färdigbehandlade men fortfarande för svaga för att kunna flytta till sitt boende eller hem efter en sjukhusvistelse behöver en rehabiliteringsplats. Renovering och ombyggnation av St. Göranshemmet kan bli en bra investering i detta område. Maximalt nyttjande av de befintliga ytorna kan frigöra fler platser än det finns i den nuvarande byggnaden. En tredje våning kan ytterligare öppna upp nya möjligheter.

Renoveringsprojektet tas först upp i byggnadsnämnden. När projekteringen och planeringen blir klara tas fram en beräkning på vilket sätt kommer byggprojektet påverka äldreomsorgens internhyra.

Koncept 3: Digitalisering

a. Nyckelfri hemservice

Att hämta och lämna nycklar tar mellan 6–15% av hemtjänstpersonalens tid. Digitala lås skulle ge en besparing mellan 30 och 60 minuter per närvårdare om dagen. Nyckelfri hemservice frigör arbetstid, underlättar och förbättrar arbetsmiljön samt skapar en tryggare vård för klienterna.

b. Digital natttillsyn

Äldreomsorgen vill påbörja testning av effekten av sk. digital natttillsyn. Syftet är att öka på tryggheten på avdelningarna och för att effektivisera nattbemanningen.

c. Digitala inkontinensmedel

En mer individanpassad, digital inkontinensvård kan både öka livskvaliteten hos klienter samtidigt som den effektiviserar och underlättar arbetet för vårdpersonalen.

Testning av digitala inkontinensmedel kan genomföras på en eller två avdelningar under ett halvår för att se effekten, i form av eventuell tids-, kostnads- och miljöbesparing.

Prognostiserad kostnad för digitaliseringskonceptet, 35 000 euro är inlagd som investering i budgeten.

Koncept 4: Kompetensutveckling av personal i äldreomsorgen

Anställning av närvårdare med specialistkompetens inom demenssjukdomar: Äldreomsorgen startade ett utbildningsprojekt 2021 genom att anställa en Silviasyster med demenskompetens. Silviasyster har varit handledare på alla enheterna, ordnat reflektionsgrupper i samband med Demens ABC-utbildningarna, utbildat närvårdare, sjukskötare, chefer och anhöriga. På grund av de positiva reaktionerna både från anhöriga och personal vill äldreomsorgen nu säkerställa kontinuiteten i demenskompetens genom att tillsvidareanställa en närvårdare med specialistkompetens inom demenssjukdomar. Denna närvårdare kan även ordna utbildningsinsatser för vikarier.

Aktivitet: tillsvidareanställning av sjukskötare eller närvårdare med specialistkompetens inom demenssjukdomar

Kostnad: 45 000 euro

Koncept 5: Utveckling av hemservice kan minska behov för boendeplatser

Äldreomsorgen strävar efter att flera kan bo i eget hem så länge som möjligt. För att möjliggöra detta är det av yttersta vikt att hemservice utvecklar sin verksamhet. Syftet är att kunna erbjuda flera besök till klienter med försämrad hälsa. Besöken ska vara av hög kvalitet och i antal anpassas till den enskildes behov, vilket betyder att man kan öka antalet besök upp till åtta besök under ett dygn. Detta ökar både trygghetskänslan och säkerheten i klientens vardag. Målet är att hemserviceklienterna känner sig trygga och får individanpassad omvårdnad. Detta i sin tur kan leda till att flera kan bo i eget hem längre med hjälp av högre antal hemservicebesök samt minska behovet av köp av platser i andra kommuner och tredje sektorn.

Behov: 1 heltidsanställd närvårdare till hemservice

Kostnad: 40 000 euro

Koncept 6: Hållbara transporter

Hemservice kommer att nå hållbarhets- och miljömålet med hjälp av elcyklar och små elbilar.

Aktivitet: Leasing av 5 st. små elbilar

Kostnad: 40 000 euro

Övrigt

Köp av platser:

Staden hyr platser av andra kommuner och tredje sektorn. P.g.a. platsbristen har det varit svårt att bereda plats för alla medicinskt färdigbehandlade klienter. Det betyder att äldreomsorgen betalar vite för varje dag som klienten vårdas på sjukhuset. Vite ligger på 870 – 1922 euro per klient per vårddygn.

Antalet hyrda platser ligger idag på 16. En försiktig prognos kan 15 hyrplatser räcka även 2023, förutsatt att hemservice kan öka på antalet besök.

Utvecklingen under det senaste året har visat att det verkliga behovet av boendeplatser är mycket högre än vad som funnits i rambudgeten. Behovet är inte tillfälligt utan kommer att bestå, möjligtvis öka något inom de närmaste åren.

Eftersom ramen baserar sig på tertial 1 (2022) blir differensen till budget 2023 -30 000 euro.

Personal:

Ett viktigt fokusområde är personalens arbetsvillkor. Exempel på detta är arbetsscheman, planering av ledigheter och annat, det vill säga villkor som är möjliga att påverka både utifrån de ekonomiska förutsättningarna och lagstiftningen. Arbetet görs i samverkan med personalen och med de fackliga organisationerna och syftet är att skapa goda arbetsvillkor som är möjliga att genomföra. På många avdelningar har personalen förstärkts med trivselvårdare från Arbetsförmedlingen vilket har visat sig att vara en mycket positiv satsning. Dessutom har flera av trivselvårdarna ansökt sig till närvårdarutbildningen vilket ger ett gott betyg för äldreomsorgens personal som både tagit emot trivselvårdarna på ett bra sätt och gett en god introduktion i närvårdaryrket. Detta leder till en annan strategisk fråga som gäller kombinerade tjänster med närliggande professioner, men även möjlighet att kombinera vård- och språkutbildning samt arbete inom äldreomsorgen. Vuxenutbildning till

närvårdaryrket skulle kunna resultera att flera söker sig till äldreomsorgens verksamheter. Användning av trivselvårdarna visar också att det skulle fungera mycket bra att ha så kallade 5 omsorgsassistenterna i verksamheterna. Då skulle närvårdarna kunna fokusera mer på renodlade uppgifter utifrån sin formella kompetens. Idag saknas utbildningsmöjligheterna till omsorgsassistent.

Mål för mandatperioden

1. Staden stärks som hållbar bosättningsort och plats för företagande.

AKTIVITETER

Förvaltningen fortsätter med arbetet med servicesedlar för kommuninvånare över 65 år.

2. Staden ska ha en stabil ekonomi.

AKTIVITETER

Förvaltningen arbetar för en mer hållbar ekonomi bland annat genom att effektivisera äldreomsorgens lokalanvändning.

3. Personalen är vår viktigaste resurs.

AKTIVITETER

Förvaltningen använder resurserna utifrån kompetens, personaldimensioneringen och tydliga processer för optimering av äldreomsorgens personalbemanning.

4. Staden tillhandahåller en god kommunal service och är attraktiv samt välkomnande för alla med utvecklingsfokus på den åldrande befolkningen.

AKTIVITETER

Staden fortsätter med planering av ett korttidsboende och ett demenscenter.

Äldreomsorgens Drop-In -verksamhet växer och erbjuder service, information, utbildning och aktiviteter för alla seniorer, med nytt fokus på närståendevårdare.

5. Delaktigheten och engagemanget i staden ska vara högt.

AKTIVITETER

Följsamhet i äldreomsorgens synpunktshanteringsprocess

Följsamhet i äldreomsorgens avvikelseprocess

Följsamhet i äldreomsorgens process för introduktion av personal

Följsamhet i äldreomsorgens kompetensutvecklingsplan för personalen

Aktiv användning och utveckling av äldreomsorgens hemsida för en god informationsgång till kommuninvånarna

6. Staden skapar förutsättningar för trygghet, god hälsa och välbefinnande med utvecklingsfokus på barn och unga.

7. Staden arbetar målmedvetet och systematiskt med miljö- och klimatfrågor samt cirkulär ekonomi i hela koncernen.

AKTIVITETER

Äldreomsorgen arbetar aktivt med stadens miljömål genom att minska transportkostnader med effektiv besöksplanering och fortsatt implementering av cykelstrategin samt effektivare besök genom nyckelfri hemservice.

Nyckeltal

Titel	Bokslut 2021	Budget 2022	Budget 2023
Närståendestöd, antal klienter 31.12, kvinnor	23		
Närståendestöd, antal klienter 31.12, män	31		
Närståendestöd, mottagare av stöd 31.12, kvinnor	37		
Närståendestöd, mottagare av stöd 31.12, män	17		
Stödtjänst Trygghetslarm, antal klienter 31.12	177		
Stödtjänst Matservice, antal klienter 31.12	142		
Drop-in verksamhet, antal besök			
Dagverksamhet, antal besök	1 931		
Hemservice, antal klienter			
Hemservice, andel invånare 75+ (mål 91%)			
Korttidsvård, antal platser	10	10	
Korttidsvård, boendedygn	3 036		
Effektiverat serviceboende ESB, antal platser	88	88	
Effektiverat serviceboende ESB, boendedygn	31 736		
Effektiverat serviceboende ESB, andel inv. 75+(mål 6%)	5,2%		
Institutionsboende, antal platser	52	52	
Institutionsboende, andel inv. 75+, (mål 3%)	2,8%		
Äldreomsorgen, andel anställda 31.12, kvinnor	92,0%		
Äldreomsorgen, andel anställda 31.12, män	8,0%		

Personal

Planerade uppföljningar och utvärderingar

Rapporteringsplan till nämnden

Upphandlingar

Leasing av elbilar till hemservice

Leasing av sängar

Möbler p.g.a. ombyggnation av lokalerna

Nyckelfri hemservice

Markiser